

① พระที่นั่งพลับพลาจตุรมุข (อาคารจัดแสดง หมายเลข 1) Chaturamuk Pavilion First Exhibition Bld.
② กลุ่มอาคารพระที่นั่งพิมานรัตยา (อาคารจัดแสดง หมายเลข 2) Phimanrathaya Pavilion Second Exhibition Bld.
③ โรงม้าพระที่นั่ง A house of Royal horse stable
④ หอพิสัยศัลลักษณ์ Pisaisallak Bld.
⑤ อาคารสโมสรเสือป่า Scout assembly hall
⑥ อาคารมหาดไทย (อาคารจัดแสดง หมายเลข 3) Deputy Government Bld. Third Exhibition Bld.
ร้านค้าพิพิธภัณฑ์ Museum shop
* ที่จำหน่ายบัตร TICKET

การบริการ

- นำชมเป็นหมู่คณะ
- ให้บริการยืมนิทรรศการหมุนเวียน ภาพถ่าย สไลด์ วีดีโอ ห้องสมุด
- จัดบรรยายทางวิชาการ
- จำหน่ายหนังสือ ภาพโปสการ์ดและของที่ระลึก

เวลาทำการ

เปิด : วันพุธ - วันอาทิตย์ เวลา 09.00 น. - 16.00 น.
ปิด : วันจันทร์ วันอังคาร และวันหยุดนักขัตฤกษ์

อัตราค่าเข้าชม

คนไทย 10 บาท ชาวต่างชาติ 30 บาท
เข้าชมโดยไม่เสียค่าธรรมเนียม นักเรียน นักศึกษาในเครื่องแบบ ภิกษุ สามเณร และนักบวชในศาสนาต่าง ๆ

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จันทรเกษม

ที่ตั้ง ตำบลหัวรอ อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
โทรศัพท์ (035) 251586, 252795 โทรสาร (035) 251586

Museum service

- Lecture or guide tour (by appointment)
- Special exhibition, slide, flim, video
- Museum shop, book/postcard / gift shop

Open Hours

Open : Wednesday -Sunday 9.00 am, - 4.00 pm.
closed : Monday, Tuesday and National Holidays,

Admission Fee : 30 baht

Chantharakasem National Museum,
U-tong rd, Ayutthaya, Thailand 13000
Tel (035) 251586, 252795 Fax. (035) 251586

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจันทรเกษม

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Chantharakasem National Museum

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๓
กรมศิลปากร

Third Regional Office of Archaeology and National Museums, Ayutthaya
Fine Arts Department

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
The reign of king Rama IV

พลับพลาจตุรมุข
Chaturamuk Pavilion

ประวัติความเป็นมา

พระราชวังจันทรเกษม ตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำป่าสัก คลองคูขื่อหน้า ทางด้านทิศเหนือ มุมตะวันออกของเกาะเมืองอยุธยา ใกล้ๆ กับตลาดหัวรอ ตำบลหัวรอ อำเภอพระนครศรีอยุธยา

พระราชวังจันทรเกษมหรือวังหน้า ปรากฏหลักฐานตามพระราชพงศาวดาร สันนิษฐานได้ว่า สร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช ประมาณ พ.ศ. 2120 โดยมีพระราชประสงค์เพื่อให้เป็นที่ประทับของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

นอกจากนี้ยังเคยเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์และพระมหาอุปราชที่สำคัญถึง 8 พระองค์ คือ

1. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
2. สมเด็จพระเอกาทศรถ
3. เจ้าฟ้าสุทัศน์
4. สมเด็จพระนารายณ์มหาราช
5. ขุนหลวงสรศักดิ์ (พระเจ้าเสือ)
6. สมเด็จพระเจ้าท้ายสระ
7. สมเด็จพระเจ้าบรมโกศ
8. กรมพระราชวังบวรมหาเสนาพิทักษ์

ภายหลังเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2310 พระราชวังจันทรเกษมได้ถูกทิ้งร้างไป จนกระทั่งในสมัยสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ จึงได้มีการบูรณะและปรับปรุงพระราชวังจันทรเกษมขึ้นใหม่ เพื่อใช้สำหรับเป็นที่ประทับในเวลาที่พระองค์เสด็จประพาสพระนครศรีอยุธยา และโปรดพระราชทานนามว่า **พระราชวังจันทรเกษม** เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2436

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชวังจันทรเกษมให้เป็นที่ทำการของมณฑลกรุงเก่า โดยใช้ **พระที่นั่งพิมานรัตยา** ซึ่งเป็นหมู่ตึกกลางของพระราชวังเป็นที่ตั้ง

จนกระทั่งเมื่อพระยาโบราณราชธานินทร์ได้เข้ามาดำรงตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลมณฑลกรุงเก่า จึงได้จัดสร้างอาคารที่ทำการภาคบริเวณกำแพงทางด้านทิศตะวันตกต่อกับทิศใต้ แล้วย้ายที่ว่าการมณฑลจากพระที่นั่งพิมานรัตยามาตั้งที่อาคารที่ทำการภาคในขณะนั้น

บรรดาข้าราชการมณฑลกรุงเก่า ภายในพระราชวังจันทรเกษม
Civil services of Ayutthaya circle office in Chantarakasem Palace

สถาปัตยกรรมพระราชวังจันทรเกษม

สิ่งก่อสร้างที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จากนั้นจึงมีการใช้งานกันเรื่อยมา ทั้งเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์และที่ทำการมณฑลเทศาภิบาล จนกระทั่งในสมัยสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้มีการซ่อมแซมและบูรณะอาคารต่างๆ ขึ้นมาอีกครั้ง

พลับพลาจตุรมุขและหมู่พระที่นั่งพิมานรัตยา
Chaturamuk Pavilion and Phimanrataya Pavilion

1. กำแพงพระราชวัง ปัจจุบันก่อเป็นกำแพงอิฐมีใบเสมา มีประตูด้านละ 1 ประตู รวม 4 ด้าน แต่เดิมนั้นคำให้การชาวกรุงเก่ากล่าวว่า วังจันทรเกษมมีกำแพง 2 ชั้น เช่นเดียวกับวังหลวง

2. พลับพลาจตุรมุข ตั้งอยู่บริเวณกำแพงด้านหน้าชานของพลับพลา แต่เดิมเป็นซากแนวอาคารก่ออิฐถือปูน ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงโปรดให้สร้างอาคารพลับพลาขึ้นในลักษณะอาคารจตุรมุขแฝด เพื่อใช้เป็นท้องพระโรงสำหรับออกงานว่าราชการ และที่ประทับในเวลาเดียวกัน

3. พระที่นั่งพิมานรัตยา มีลักษณะเป็นหมู่ตึกกลางพระราชวังประกอบด้วยอาคาร 4 หลัง คือ อาคารปรัศว์ซ้าย อาคารปรัศว์ขวา พระที่นั่งพิมานรัตยา และศาลาเชิญเครื่อง กลุ่มอาคารพระที่นั่งพิมานรัตยานี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานให้เป็นที่ว่าการมณฑลกรุงเก่า ในปี พ.ศ. 2442

4. พระที่นั่งพิสัยศัลลักษณ์ (หอส่องกล้อง) มีลักษณะเป็นหอสูง 4 ชั้น บริเวณกำแพงด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ สร้างขึ้นครั้งแรกในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงสร้างขึ้นใหม่อีกครั้งตามแนวรากฐานอาคารเดิมและใช้เป็นที่ประทับทอดพระเนตรดวงดาว

หอพิสัยศัลลักษณ์ (หอส่องกล้อง)
Pisaisallak Bld.

5. ตึกโรงม้าพระที่นั่ง เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน 2 ชั้น ตั้งอยู่ริมกำแพงด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ

6. อาคารสโมสรเสือป่า สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ตั้งอยู่บริเวณกำแพงพระราชวังด้านทิศตะวันออก

7. ตึกที่ทำการภาค สร้างขึ้นในสมัยพระยาโบราณราชธานินทร์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลมณฑลกรุงเก่า มีลักษณะเป็นอาคารชั้นเดียวสร้างขนานไปกับแนวกำแพงด้านทิศตะวันตกต่อกับทิศใต้

8. ระเบียงจัดตั้งศิลาจำหลัก แต่เดิมสร้างเป็นระเบียงหลังคามุงสังกะสียาวไป ตามแนวกำแพงด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกใช้สำหรับเป็นที่เก็บรักษาบรรดาโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ซึ่งพระยาโบราณราชธานินทร์ ได้รวบรวมไว้

วังจันทรเกษม มิวเซียมที่กรุงเก่า

ในระหว่างที่พระยาโบราณราชธานินทร์ ได้รับราชการดำรงตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลมณฑลอยุธยา ท่านได้ทำการศึกษาและรวบรวมเรื่องราว รวมทั้งวัตถุสิ่งของสำคัญในบริเวณกรุงเก่าและบริเวณใกล้เคียงไว้เป็นจำนวนมาก มาเก็บรักษาไว้ที่

พระยาโบราณราชธานินทร์ และการจัดแสดงในอดีต
Phaya Boranrachathanin and "Boran Museum"

พระราชวังจันทรเกษม จนกระทั่งในปีพุทธศักราช 2445 สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงแนะนำให้พระยาโบราณราชธานินทร์ จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ เรียกว่า **"โบราณพิพิธภัณฑ์"** โดยในระยะแรกนั้นใช้ตึกโรงม้าพระที่นั่งเป็นที่เก็บรวบรวม ต่อมาเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2447 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงมีพระราชดำริโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายวัตถุต่าง ๆ จากโรงม้าพระที่นั่งเข้ามาเก็บรักษาและตั้งแสดงที่บริเวณอาคารพลับพลาจตุรมุข พร้อมทั้งจัดสร้างระเบียงตามแนวอาคารด้านทิศเหนือและทิศตะวันออก เพื่อจัดตั้งวัตถุ ศิลาจารึก และประติมากรรมต่างๆ จากนั้นจึงตั้งชื่อว่า **"อยุธยาพิพิธภัณฑ์"**

ในปีพุทธศักราช 2451 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จประพาสยุโรป เมื่อเสด็จถึงเมืองฮอมเบิค ประเทศเยอรมนี ก็ทรงมีโทรเลขมาถึงสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ความว่า **"มิวเซียมที่นี่เหมือนมิวเซียมที่กรุงเก่า"**ด้วยเหตุนี้เอง **"อยุธยาพิพิธภัณฑ์"** ในขณะนั้นจึงเป็นที่รู้จักในบรรดาผู้สนใจและรักในงานด้านประวัติศาสตร์โบราณคดีของชาติ

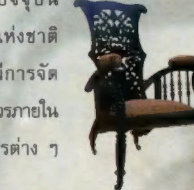
ต่อมา ในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2479 กรมศิลปากร ได้ประกาศ ให้อยุธยาพิพิธภัณฑ์เป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ในนาม **พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจันทรเกษม**

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจันทรเกษม

ภายในห้องพระโรง พลับพลาจตุรมุข
A Throne hall of Chaturmuk Pavilion

การจัดแสดงในปัจจุบัน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจันทรเกษม ได้มีการจัดแสดงนิทรรศการถาวรภายในพระที่นั่งและอาคารต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. พลับพลาจตุรมุข จัดแสดงเป็นห้องที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 จัดแสดง เครื่องใช้ส่วนพระองค์ที่มีอยู่เดิมภายในพระราชวังแห่งนี้ได้แก่ พระแท่นบรรทม พระราชอาสน์ พร้อมเศวตฉัตร พระบรมฉายาลักษณ์ และเครื่องราชูปโภคต่าง ๆ หาที่ชมได้ยาก นอกจากนี้ยังจัดแสดงเรื่องราวและรูปภาพประวัติความเป็นมาของพระราชวังจันทรเกษมไว้ด้วยเช่นกัน

เครื่องใช้ส่วนพระองค์ในรัชกาลที่ 4
Personal effects of King Rama IV

2. พระที่นั่งพิมานรัตยา จัดแสดงศิลปโบราณวัตถุสมัยต่างๆ ที่เก็บรวบ รวมโดยพระยาโบราณราชธานินทร์ ได้แก่ ประติมากรรมที่สลัก จากศิลา เป็นเทวรูปและพุทธรูปนาคปรก ศิลปสมัยลพบุรี กลุ่มพระพุทธรูปสำริดสมัยอยุธยา ที่พบจากพระอังสะพระมงคลบพิตร และพระพุทธรูป ทรงเครื่องในสมัยอยุธยาตอนปลายที่มีความวิจิตรงดงาม รวมทั้งพระพิมพ์แบบต่าง ๆ ที่พบจากกรุวัดมหาธาตุและวัดราชบูรณะ นอกจากนี้ยังมีเครื่องไม้แกะสลัก ฝีมือช่าง อยุธยาตอนปลายและรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่ปราณีตงดงามอีกหลายชิ้น จัดแสดงรวมอยู่ด้วย

3. อาคารที่ทำการภาค จัดนิทรรศการถาวร 5 เรื่องคือ

3.1 ศิลปะสถาปัตยกรรมอยุธยา

จัดแสดงศิลปโบราณวัตถุที่เป็นประติมากรรมที่ใช้ประดับศาสนสถานและชิ้นส่วนสถาปัตยกรรมแบบต่าง ๆ อาทิเช่น ลวดลายปูนปั้น กระเบื้องมุงหลังคา ยอดนภศูล ใบเสมา และสถาปัตยกรรมจำลอง ได้แก่ สถูป เจดีย์ ปรางค์ เป็นต้น

ห้องจัดแสดงเครื่องปั้นดินเผาสินค้านำเข้าและส่งออกที่สำคัญของอยุธยา
Trading Ceramics of Ayutthaya Kingdom Gallery

3.2 เครื่องปั้นดินเผาสินค้านำเข้าและส่งออกที่สำคัญของอยุธยา

จัดแสดงเครื่องปั้นดินเผาทั้งแบบเคลือบและไม่เคลือบที่ผลิตจากที่ต่าง ๆ เพื่อส่งเป็นสินค้าออกของไทย และเครื่องถ้วยจากต่างประเทศ เช่น จีน เวียดนาม ญี่ปุ่น ที่เป็นสินค้านำเข้าที่สำคัญในสมัยอยุธยา การค้าเครื่องปั้นดินเผาหรือเครื่องถ้วยต่าง ๆ เหล่านี้ นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ อยุธยาเป็นศูนย์กลางทางการค้า และเป็นเมืองท่าที่สำคัญ โบราณวัตถุที่สำคัญภายในห้องนี้ได้แก่ โถน้ำมนต์ลายครามสมัยราชวงศ์หยวนของจีน อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ 19-20

3.3 อาวุธยุทธภัณฑ์

จัดแสดงอาวุธสงครามสมัยอยุธยา-รัตนโกสินทร์ ได้แก่ ปืนใหญ่สมัยอยุธยา, ลูกกระสุน ปืนใหญ่ชนิดต่างๆ, ปืนคาบศิลา, ปืนก้องไพร, ปืนใหญ่หลังช้าง และเครื่องใช้ของทหารอาสาไทยที่ไปร่วมรบในสงครามโลกครั้งที่ 1

ห้องจัดแสดง ศิลปวัตถุบูชา Buddhist Sacrifice Gallery

3.4 ศิลปวัตถุพุทธบูชา

จัดแสดงศิลปวัตถุที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นพุทธบูชา ในพระพุทธศาสนา อาทิเช่น รอยพระพุทธบาท ตาลปัตร ระฆัง ขันสาคร เครื่องใช้ประดับมุก เครื่องทองเหลือง และตู้พระธรรมสมัยอยุธยา รัตนโกสินทร์ เป็นต้น

3.5 วิถีชีวิตริมน้ำชาวกรุงเก่า จัดแสดงเรื่องราววิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนริมฝั่งน้ำในพระนครศรีอยุธยา ที่ผูกพันธ์กับสายน้ำอย่างลึกซึ้งและยังเป็นตัวกำหนดสภาพสังคม เศรษฐกิจ วิถีชีวิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยจัดแสดงโบราณวัตถุ อาทิเช่น โขนเรือม้า เก๋งเรือ เรือจำลองแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในท้องน้ำอยุธยา ภาพถ่ายสภาพชีวิตริมน้ำของ ชาวกรุงเก่าในอดีต รวมทั้งภาพวาดบ้านเรือนผู้คนชาวสยาม และกระบวนพยุหยาตราทางชลมารคในสมัยอยุธยาวาดโดยชาวต่างชาติที่ได้เดินทางมายังกรุงศรีอยุธยา

พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ ปางห้ามสมุทร ศิลปอยุธยาตอนปลาย
Crowned Buddha images dispelling fear, Ayutthaya style

Chantharakasem National Museum situated in the Chantharakasem Palace, originally was the residence of King Naresaun the great established in 1577 A.D. before he ascended the throne. It was known as the palace of the front. Later on during Ayutthaya period, it was the residence of the crown prince.This palace was detroyed by Burmese army in 1767 A.D. and deserted until the reign of King Rama IV. of the Bangkok period, who then rebuilt the palace to its present dimensions. Some of the buildings on the premises are now used as the National Museum.

Phaya Boranrachathanin, a lord who governed Ayutthaya, eatablished this museum in the royal horse stable to house the many objects collected from temple ruins, excavations, and donations. He named this collection the "Boran Museum". After that in 1904 A.D. He moved the objects to Chaturamuk Building in the same palace and called it Ayutthaya Museum

On February 12th 1936 A.D. it was proclaimed to be a National Museum by the Fine Arts Department and was given the same name as the palace.

EXHIBITION

The exhibition buildings in which the various collections are displayed are as follows :

๑. Chaturamuk Pavilion. King Rama IV. Memorial. Exhibition a collection of items the everyday life of King Rama IV. The origins and subsequent history of the museum are also featured in this pavilion.

๒. Phimanrathaya Pavilion. Exhibition of art objects : Buddha images, votive tablets, wood carving etc.

๓. Deputy Government Bld. The exhibition is divided into five categories :

3.1 Ayutthaya Art and Architecture. Featuring fragments of arehitecture such as stucco decoration, roof tiles, miniatures of religious sanctuaries, boundary stones.

3.2 Trading Ceramics of the Ayutthaya Kingdom. Reprsenting the importance of Ayutthaya as a major trade center. Thai ceramics and imported ceramics from China, Vietnam and Japan are displayed. The outstanding art object is the Blue and White Jar, Yuan Dynasty.

3.3 Ancient Weapons. This is a collection of late Ayutthaya and early Bangkok period weapons ; cannons and cannonballs, muskets etc.

3.4 Buddhist Sacrifce. Collection of Buddhist votive gifts comprising religious art objects ; Buddha footprint, libary cabinets for Buddhist manuscripts, ecclesiastic fans, bronze basin and bell etc.

3.5 Riverside Life in the Old City. This collection represents the way of life, culture and traditions of the people who live by the river in Ayutthaya in the past and until presnt day.

ปืนใหญ่หลังช้าง Elephant - back cannon